

**TU,
COPILUL TĂU
ȘI ȘCOALA**

SIR KEN ROBINSON

și LOU ARONICA

TU, COPILUL TĂU ȘI ȘCOALA

CUM SĂ AJUNGI LA CEA MAI BUNĂ EDUCAȚIE

Traducere din engleză de

Louis Ulrich

Titlul original al acestei cărți este *You, Your Child and School: Navigate Your Way to the Best Education* de Sir Ken Robinson și Lou Aronica.

Copyright © 2018 by Ken Robinson, Phd

© Publica, 2018, pentru ediția în limba română

Toate drepturile rezervate. Nicio parte din această carte nu poate fi reprodusă sau difuzată în orice formă sau prin orice mijloace, scris, foto sau video, exceptând cazul unor scurte citate sau recenzii, fără acordul scris din partea editorului.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROBINSON, KEN

Tu, copilul tău și școala : cum să ajungi la cea mai bună educație / Sir Ken Robinson, Lou Aronica ; trad. din engleză de Louis Ulrich. - București : Publica, 2018

ISBN 978-606-722-294-4

I. Aronica, Lou

II. Ulrich, Louis (trad.)

37

EDITORI: Cătălin Muraru, Silviu Dragomir

DIRECTOR EXECUTIV: Bogdan Ungureanu

DESIGN: Alexe Popescu

REDACTOR: Luana Crăciun

CORECTORI: Elena Bițu, Cătălina Călinescu

DTP: Răzvan Nasea

Lui James și Kate, cu dragoste

Mulțumiri

Există un vechi mit potrivit căruia, la un moment dat, singura întrebare la o Examinare Imperială* în China a fost: „Ce știi?” Candidatul care a dat cel mai lung răspuns a primit slujba. Când am început să scriu o carte despre educație pentru părinți, m-am simțit oarecum în aceeași postură. Educația acoperă atât de multe aspecte, iar familiile sunt atât de diferite încât, pentru o vreme, a fost o adevărată provocare să știu ce să spun, fără a mai pune la socoteală toate lucrurile la care puteam să mă gândesc. Răspunsul, evident, a fost să mă concentrez asupra a ceea ce contează cel mai mult, în opinia mea, și să admit că nicio discuție despre acest subiect nu poate fi complet lipsită de valori personale. Cele mai multe dintre lucrurile pe care le expun aici își au rădăcina în cercetare și experiența profesională și sunt cât de obiective am reușit să le fac să fie. Unele dintre ele, bineînțeles, reflectă propria viziune asupra lor. Cred că va fi clar din care categorie face parte fiecare și de ce ambele sunt importante.

Pentru că educația este un domeniu atât de vast și pentru că nimeni nu știe totul, le sunt extrem de recunoscător tuturor

* **Examinările Imperiale** reprezintă sistemul utilizat în China imperială pentru selectarea funcționarilor necesari în munca de administrare a statului. Examinările, foarte complexe și care sunt comparabile cu cele utilizate în prezent de serviciile guvernamentale europene, au ajutat la modelarea vieții intelectuale, culturale și politice a Chinei. La baza acestora stătea studierea integrală a filosofiei lui Confucius și a unora dintre discipolii săi, o operă foarte vastă și care a avut un rol decisiv în formarea caracterului, comportamentului și modului de viață chinez (n.r.).

oamenilor cărora le-am cerut sfatul și care de multe ori m-au ajutat să înțeleg corect faptele și m-au readus pe un teren solid când rătăceam prin nisipuri mișcătoare. Așa cum se întâmplă adeseori, nu pot menționa pe toată lumea, dar trebuie să-i menționez pe următorii, care mi-au oferit sfaturi de specialitate asupra unor probleme specifice: Lily Eskelsen Garcia, Laura Gross, Bob Morrison, Andy Hargreaves, David Price, Peter Gamwell, Hadley Ferguson, Richard Gerver, Pasi Sahlberg, Kate Robinson, Anthony Dunn, Jerry Mintz, Elliot Washor, James Robinson, Cynthia Campy-Brophy, Mitchel Bass, Michelle Kinder și Heather Bryant.

Îi datorez mulțumiri speciale partenerului meu de scris Lou Aronica, deoarece m-a ajutat să-mi testez ideile pentru a putea hotărî dacă acestea sunt sau nu corecte, pe măsură ce cartea a prins formă, și pentru că a preluat o mare parte din cercetarea inițială, interviuri și studii de caz care stau la baza cărții. Ca întotdeauna, îi datorez mulțumiri agentului nostru literar, Peter Miller, pentru entuziasmul său neobosit față de lucrările mele și pentru experiența sa fără egal în promovarea lor. Îi mulțumesc lui Jodi Rose pentru gestionarea programului meu și pentru că a ținut oamenii la distanță atunci când am avut cea mai mare nevoie de timp pentru a scrie. Nu ai fi avut nicicum această carte în mână fără îndrumarea expertă a remarcabilei noastre editoare de la Penguin Random House, Kathryn Court, și a extraordinarei sale asistente, Victoria Savanh. Mai presus de toate, îi mulțumesc soției și partenerei mele profesionale de o viață, Terry, pentru încrederea ei constantă și sprijinul de neegalat în tot ceea ce fac. Mulțumesc. Ca întotdeauna.

Cuprins

1. Stabilește-ți reperele	11
2. Cunoaște-ți rolul	45
3. Cunoaște-ți copilul	63
4. Crește-i puternici	83
5. Înțelege ce înseamnă școala	119
6. Alege școala potrivită	145
7. Mergi la sursă	187
8. Construiește relația	221
9. Atacă problema	243
10. Privește spre viitor	271
Note	295

1 | Stabilește-ți reperele

Dacă ești părinte al unor copii de vârstă școlară, această carte îți este adresată. Scopul meu este să te ajut să le oferi educația de care au nevoie pentru a trăi o viață productivă și împlinită. Am lucrat în domeniul educației toată viața mea profesională. Pe parcursul ei am avut nenumărate conversații despre școală cu părinții. Și eu sunt părinte și știu din experiență că a fi părinte este deopotrivă o provocare și o plăcere. Lucrurile se complică din momentul în care copiii tăi încep să meargă la școală. Până atunci, ai fost principalul responsabil de creșterea și bună-starea lor. Acum, încredințezi o mare parte din timpul cât ei sunt activi altora, iar asta le conferă o influență enormă asupra vieții copiilor tăi pe durata anilor în care ei se formează cel mai intens. Când îi vezi mergând în acea primă zi la școală, te copleșesc tot felul de emoții. Speri că vor fi încântați de ceea ce învață, că își vor face prieteni buni și că vor fi fericiți și inspirați în școală. În același timp, simți probabil și o mare neliniște. Școala aduce cu sine un întreg set de relații noi. Cum vor interacționa copiii tăi cu profesorii? Va descoperi școala ce este special la ei? Cum rămâne cu ceilalți părinți și copii? Va trece copilul tău peste noile obstacole sociale sau se va împiedica de ele? În timp ce intră în școală, în acea primă zi, nu-i de mirare că ai un nod în gât. Te gândești că lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel. Și ai dreptate.

Emma Robinson (nicio legătură cu mine) este profesoară în Anglia. Ea este în același timp și părinte, așa că știe ce simți când îți lași copilul la școală în prima zi. Emma a scris o poezie,

intitulată „Dragă învățătoare”, care de atunci încoace a fost împărțită de mii de alți părinți. Iată un fragment:

Știu că ești destul de ocupată
În prima zi de școală. Chiar nu ai timp
O clasă întregă de micuți,
Iar acesta e al meu.

Sunt sigură că ai totul sub control
Și că ai mai făcut asta de multe ori,
Dar băiețelul meu e tare mic,
Abia a împlinit patru anișori.

Azi-dimineață, în uniformă,
Părea atât de înalt și sigur pe el,
Dar acum, lângă școala mare și impunătoare,
Nu mai sunt foarte sigură că e pregătit.

Pare că n-a trecut decât o clipă
De când l-am ținut prima dată în brațe.
A fost treaba mea să-l iubesc, să-l învăț,
Să-l feresc de rele.

Știu acum, când îl mai sărut o dată
Și-l privesc cum se îndepărtează,
Că nu va mai fi niciodată doar al meu,
Așa cum a fost până-n ziua de azi.¹

Părinții și-au făcut întotdeauna griji când au fost în situația de a-și încredința copiii altora, dar în ziua de azi sunt și mai îngrijorați când vine vorba de școală. Mulți sunt exasperați din cauza a ceea ce se întâmplă în domeniul educației. Își fac probleme din pricina numărului mult prea mare de teste și a stresului din școală. Consideră că din cauza reducerii unor

programe importante în domeniul artelor, sportului și activităților în aer liber, programa școlară s-a restrâns foarte mult. Sunt nemulțumiți de faptul că nu le sunt tratați copiii ca individualități și că școlile nu reușesc să le cultive curiozitatea, creativitatea și talentele personale. Sunt profund neliniștiți din cauza numărului mare de tineri diagnosticați cu probleme de învățare, cărora li se administrează medicamente pentru a-i menține atenți. Se tem de o potențială intimidare și hărțuire a copiilor lor. Dacă au copii la liceu, își fac probleme din cauza costurilor din ce în ce mai mari ale colegiului și se întreabă dacă vor fi în stare să-și găsească o slujbă, indiferent dacă vor merge sau nu la colegiu. Mai mult decât atât, ca părinți se simt adesea neputincioși să facă ceva în această privință.

Furie și anxietate

Am întrebat recent oamenii pe Twitter și pe Facebook despre îngrijorările cele mai mari pe care le au cu privire la educația copiilor. În mai puțin de o oră, sute de persoane din toată lumea postaseră răspunsuri. Bec, o tânără mamă din Statele Unite, a vorbit în numele multora atunci când a spus că „punctele forte ale copiilor nu sunt valorificate, iar slăbiciunile le sunt amplificate. Notele sunt mai importante decât imaginea lor de sine”. Kimmie, o altă mamă, a întrebat: „Își vor descoperi copiii mei adevăratul potențial și vor fi îndrumați către o carieră pe care să o iubească și de care să fie pasionați?” Conchita a scris: „Am tot felul de griji în privința celor două fiice ale mele. Cred că sistemul actual nu le va permite să strălucească și că fetița mea de 10 ani s-ar putea să nu primească lucrurile de care are nevoie pentru a-și depăși dificultățile de învățare și anxietatea”.

Jon este îngrijorat deoarece copiii „sunt învățați treptat să nu se mai bucure de școală, considerând-o doar un ritual dificil de trecere dinspre copilărie spre maturitate, pe care suntem siliți să-l îndeplinim cu toții fără niciun argument solid. Este o bătălie permanentă să păstrezi vie scânteia curiozității și a plăcerii de a învăța, mai ales atunci când sistemul ambalează și livrează educația în felul în care procedează acum”. Karin spune: „Educația este în suferință. Există prea multă presiune, prea multe teste, prea multe cerințe, prea multă standardizare. Cum putem reporni lucrurile? Cum putem să ne pregătim copiii pentru un mod de viață radical diferit de cel pe care li-l pregătește sistemul actual?”

Carol era preocupată că „abordarea nediferențiată, orchestrată de persoane care n-au nicio treabă cu impunerea politicii educaționale, produce elevi complet lipsiți de abilitatea de a gândi singuri, care au o teamă absolută de eșec”. Cea mai mare preocupare a unei alte mame era dacă școlile „îi învață pe copii să rezolve problemele în mod creativ. Testele nu-i învață să gândească versatil”. Tracey scoate în evidență o îngrijorare profundă a multor părinți: „Cel mai mult mă preocupă faptul că decidenților politici pare să nu le pese de opiniile părinților. Vocea acestora este în cel mai bun caz desconsiderată, iar cei care iau decizii în privința copiilor habar n-au ce se întâmplă de fapt în clase”. Toate acestea sunt temeri legitime, iar dacă le împărtășești ai dreptate să fii îngrijorat.

Educația este uneori gândită ca un fel de pregătire pentru ceea ce se întâmplă când copilul tău termină școala – obținerea unei slujbe bune sau admiterea la o facultate. Într-un anumit sens, lucrul acesta este adevărat, însă copilăria nu este ceva repetabil. Copiii tăi își trăiesc viețile acum, având propriile sentimente, gânduri și relații. Educația trebuie să îi pregătească aici și acum, așa cum o faci și tu în calitate de părinte. Cine vor

deveni copiii tăi și ce vor face ei în viitor este strâns legat de experiențele pe care le au în prezent. Dacă vor avea parte de o educație îngustă, copiii tăi s-ar putea să nu-și descopere talentele și pasiunile care le-ar putea îmbogăți viața în momentul de față și i-ar putea inspira pentru viitor, după terminarea școlii.

Cum poate ajuta această carte?

Așadar, cum te poate ajuta această carte? Sper că-ți va fi utilă în trei moduri. În primul rând, pentru că studiază tipul de educație de care au nevoie astăzi copiii tăi și cum se raportează ea la rolurile tale ca părinte. Părinții cred, adeseori, că și copiii lor au nevoie de același gen de educație de care au avut ei parte. Asta depinde de educația pe care au primit-o, dar, în general, probabil că acest lucru nu este adevărat. Lumea se schimbă acum foarte rapid, iar educația trebuie să țină și ea pasul. În al doilea rând, deoarece abordează provocările cu care te confrunți în încercarea de a-i ajuta să primească acea educație. Unele dintre ele au de-a face cu politicile publice în domeniul educației, iar altele, mai generale, cu vremurile pe care le trăim. În al treilea rând, fiindcă analizează opțiunile pe care le ai și ce poți face tu, ca părinte, pentru a depăși provocările respective. Dă-mi voie să fac câteva precizări imediat.

În primul rând, acesta nu este un manual despre cum să fii un bun părinte. N-aș fi avut atâta tupeu. Sunt sigur că te simți ușurat, pentru că, aparent, toți ceilalți exact asta fac. De la Dr. Spock și până la Tiger Moms*, ești potopit de un șuvoi de sfaturi despre cum să-ți crești copiii. În plus, pe lângă sfaturile

* Tiger Moms se referă la un stil de parenting autoritar și directiv, care impune copiilor să exceleze în școală, în detrimentul dezvoltării lor sociale și al stării de bine emoționale. Termenul a fost inventat de Amy Chua, profesor de drept de la Yale (n.r.).

nesolicitate din partea prietenilor, rudelor și probabil chiar și din partea copiilor tăi despre cum să fii un părinte mai bun, există peste patru milioane de bloguri ale mamelor pe internet, iar librăriile online înregistrează peste 150 000 de cărți în categoria parenting. Nu mai era nevoie și de părerea mea în toată hărmălaia asta.

Soția mea și cu mine avem doi copii adulți și multe rude și prieteni cu copii care, la rândul lor, au copii. Am trecut prin multe dintre situațiile pe care le discutăm în această carte. La fel și partenerul meu de scris, Lou Aronica, care are și el o familie numeroasă. Știm că presiunile asupra părinților nu slăbesc niciodată. Întotdeauna îți vei face griji pentru copiii tăi și vei încerca să-i ajuți să se descurce în viață. A fi părinte este o misiune pe viață. Uneori poate fi o muncă foarte grea, iar programul zilnic este teribil. Consideră această carte ca pe un respiro de la acea presiune. Nu trăim într-o realitate alternativă superioară, în care toată lumea are parte de timpuri mai fericite decât tine. Vreau să îți sugerez câteva principii de parenting relevante pentru educație și care sunt puternic susținute de cercetări și experiență. Și dă-mi voie să te asigur că sunt aici, pe pământ, alături de tine, iar sfaturile pe care le ofer vin din perspectiva unora care au dat greș nu doar o dată.

Cartea nu este nici un ghid al școlilor bune. Sunt întrebat adesea despre anumite școli sau sisteme și dacă le recomand. Școlile sunt diferite. Există școli publice excepționale și slabe, după cum există și școli de tip charter, private ori alternative excepționale și slabe. Răspunsul meu este, întotdeauna, du-te și vezi cu ochii tăi locul și fă-ți o idee dacă este potrivit pentru tine și copilul tău. Pentru asta ai nevoie de oarece informații despre ce înseamnă o școală bună și asta vom analiza aici.

Nu sugerez o soluție universal valabilă. Dimpotrivă, nu există doi copii la fel și nici ai tăi nu fac excepție. Alegerile și

prioritățile tale parentale sunt, evident, afectate de propriul trecut și actualele circumstanțe. Dacă ești un părinte singur, care trăiește într-un cartier sărac, alegerile tale vor fi diferite de ale cuiva care are servitori și trăiește într-o suburbie bogată. S-ar putea ca tu să fii în măsură să alegi școala pe care o dorești pentru copilul tău. Cei mai mulți dintre părinți nu sunt. Așadar, crezi că n-ai altă opțiune decât să accepți ceea ce ți se oferă? Ei bine, nu. Poți face alegeri și vom vedea care sunt acestea.

În general, scopul meu este de a oferi câteva sfaturi despre ceea ce este important pentru ca o educație să fie considerată bună și ce poți face tu, în calitate de părinte, pentru a te asigura că vor avea parte de ea și copiii tăi. Asta include felul cum îi susții în cadrul sistemului educațional actual sau în afara lui, dacă alegi această soluție. Acestea sunt câteva dintre opțiunile la îndemâna tuturor părinților:

- Poți să-ți înscrii copilul la școala locală și să-ți vezi de ale tale.
- Poți să te implici activ în educația copilului tău construind relații cu profesorii săi și oferindu-i sprijin acasă.
- Poți deveni mai implicat în viața școlii în general.
- Poți influența politica decizională a școlii prin intermediul comitetului școlar local.
- Poți iniția campanii pentru schimbare împreună cu alți părinți.
- Poți căuta altă școală.
- Poți opta pentru școlarizarea acasă* sau pentru deșcolarizare.**
- Poți să folosești oportunitățile de învățare online.

* În original, homeschooling (n.t.).

** În original, unschooling. Este o abordare alternativă de educație care se ghidează după principii precum excluderea elementelor specifice școlii tradiționale (curriculum, strategii

Dacă ai posibilitatea să alegi între școli, pe care ai alege-o și de ce? Dacă nu ai această posibilitate, ce aștepti de la școala la care ai acces și ce poți să faci dacă te dezamăgește? Decizia privitoare la direcția în care s-o apuci depinde de câteva teme pe care le vom analiza în capitolele următoare. Prima dintre ele se referă la rolurile tale ca părinte, în general, și cum se raportează ele la educație. A doua abordează dezvoltarea în ansamblu a copiilor tăi, de la naștere și până la începutul vârstei adulte. Este important să ai o idee despre asta, astfel încât să cunoști tipurile de experiențe pe care tu și școala trebuie să i le oferiți copilului și de ce. A treia vizează importanța recunoașterii talentelor, pasiunilor și caracterului copilului. A patra temă explică de ce educația copiilor tăi trebuie să fie diferită de cea din vremea când ai fost tu la școală. Și, în sfârșit, a cincea temă analizează de ce atât de multe școli nu oferă încă acest gen de educație și ce poți face tu, în calitate de părinte, pentru a schimba asta.

Învățare, educație și școală

Înainte de a intra în acest subiect, dați-mi voie să clarific trei termeni care vor apărea frecvent pe parcurs: *învățare*, *educație* și *școală*.

- *Învățarea* înseamnă dobândirea de noi deprinderi și cunoștințe.
- *Educația* reprezintă un program organizat de învățare.
- *Școala* este o comunitate de persoane care învață.

didactice, aplicarea unor metode coercitive) și care se bazează pe învățarea centrată pe interesele copilului, care descoperă și învață din propriile experiențe (n.t.).

Copiii adoră să învețe; nu întotdeauna le place să fie educați, iar unii au mari probleme cu școala. De ce se întâmplă asta?

Învățarea este ceva firesc pentru copii. Bebelușii învață într-un ritm uluitor. Să luăm, de exemplu, limba. În primele lor 24 de luni, sau cam așa ceva, ei avansează de la a fi un ghem nearticulat de țipete și gănguriri la a fi capabili să vorbească. Este o realizare remarcabilă și nimeni, nici măcar tu, nu-l „învață” pe copilul tău cum s-o facă. Tu nu o faci pentru că nu ai cum. A învăța să vorbești este mult prea complicat. Cum învață bebelușii să vorbească? Ei au o capacitate naturală pentru asta și adoră să învețe. Cum o fac? Ascultând și copiindu-te pe tine și pe cei din jurul lor. Tu îi încurajezi cu zâmbetele și încântarea ta, iar ei te încurajează cu ale lor. Învață să vorbească pentru că vor și pot. Pe măsură ce avansează în viață, vor prelua tot felul de alte deprinderi și cunoștințe doar pentru că adoră să învețe: pentru că vor și pot.

Educația este o abordare mai organizată a învățării. Ea poate fi formală sau informală, autodirijată sau organizată de altcineva. Aceasta poate fi făcută acasă, online, la muncă sau în altă parte. Peter Gray este cercetător și profesor de psihologie la Boston College și autor al cărții *Free to Learn**. Copiii, spune el, „sunt bine pregătiți de la natură să-și dirijeze propria educație. În cea mai mare parte a istoriei omenirii, copiii s-au educat singuri prin observare, explorare, întrebări, joc și participare. Aceste instincte educative încă funcționează foarte bine pentru copiii cărora li se oferă condiții care le permit să înflorească”.²

O *școală* este o comunitate de oameni care se adună pentru a învăța împreună și unii de la alții. Am fost întrebat recent dacă mai cred că școlile sunt o idee bună. Da, cred, iar motivul este

* Carte tradusă în limba română cu titlul *Liber să înveți*, Editura Herald, 2013 (n.t.).

că cea mai mare parte din ceea ce învățăm în viață învățăm cu și de la alți oameni. Învățarea este în egală măsură un proces social și individual. Adevărata întrebare este ce fel de școli îi ajută pe copii să învețe cel mai bine. Mulți tineri își abandonează educația nu pentru că nu vor să învețe, ci pentru că ritualurile și practicile specifice sistemului convențional de educație îi împiedică s-o facă.

Pentru cei mai mulți dintre noi, principala experiență de educație formală este gimnaziul. Ce imagini îți trezește în minte cuvântul „școală”? Dacă spui „liceu”, ți-ai putea imagina coridoare lungi și dulapuri, clase pline cu bănci în fața cărora se află table negre sau albe, un amfiteatru cu o scenă, o sală de sport, laboratoare de științe, poate chiar și o sală de muzică sau un studio de artă, iar pe undeva niște terenuri de sport. Cum rămâne cu ceea ce se petrece acolo? Te-ai putea gândi la diferite materii (unele mai importante, altele mai puțin), orare fixe, clopoței și sonerii, elevi care merg de la o clasă la alta încolonați pe grupe de vârstă, teme, teste și programe after-school. Dar cum stau lucrurile cu grădinița sau școala primară? Oricare ar fi sentimentele tale legate de școală, cert este că, dacă ți-ai pierde cunoștința și te-ai trezi apoi într-o școală, ți-ai da repede seama unde te afli. Odată cu introducerea educației de masă în secolul al XIX-lea, școlile au devenit locuri ușor de recunoscut și care funcționează într-un mod caracteristic. Multe dintre ritualurile școlilor sunt acceptate ca atare, în mare măsură datorită faptului că ele funcționează în acest fel de foarte multă vreme. Însă nu toate școlile sunt așa și nici nu este cazul să fie. Faptul că atât de multe continuă să funcționeze în acest fel este o chestiune de obișnuință, nu de necesitate. Vom analiza diverse moduri de a face școală și felul în care școlile cele mai bune creează condiții pentru ca tinerii să se bucure să învețe și să dorească să-și atingă potențialul maxim.

Atât pentru ei, cât și pentru tine este important ca lor să le placă educația.

Și pentru ce toate acestea?

Începând de la o vârstă foarte fragedă, majoritatea copiilor din Statele Unite petrec în școală cam 14 ani, 40 de săptămâni pe an, cinci zile pe săptămână, cu o medie de opt ore pe zi, socotind și timpul necesar temelor pentru acasă. Se adună astfel vreo 22 000 de ore de școală, fără a mai lua în calcul și facultatea. Asta înseamnă cam același număr de ore pe care l-au petrecut în ambuteiaje toți șoferii din Elveția anul trecut. Elvețienii sunt oameni răbdători, dar chiar și așa e o groază de timp. Și nu este inclus aici timpul pe care îl petreci pregătindu-ți copiii pentru școală dimineața, ducându-i și aducându-i de la școală, ajutându-i la teme, mergând la întâlniri și evenimente, plus toate orele pe care le petreci în ambuteiaje din cauza asta. Ce speri să obții în urma acestei uriașe investiții de timp și energie? Și, în primul rând, de ce îți educi copiii? Ce așteptați să obțineți, atât tu, cât și ei, din asta?

Din experiența mea, majoritatea părinților vor ca, în acest timp, copiii lor să învețe despre lumea care-i înconjoară, să-și dezvolte talentele și interesele naturale și să dobândească deprinderile și cunoștințele de care au nevoie pentru a deveni buni cetățeni și a duce o viață decentă. Acestea sunt așteptări rezonabile. Noi le-am avut atunci când copiii noștri au trecut prin școală, părinții noștri le-au avut la vremea când noi înșine eram tineri. Indiferent de ceea ce-ți dorești, de ce fel de educație crezi că au ei nevoie? Dacă te gândești că o educație academică convențională, bazată pe scoruri perfecte la teste, este cea mai bună, s-ar putea să greșești. Și chiar dacă tu nu

crezi asta, mulți decidenți politici consideră că asta este calea, și aici e o problemă. După părerea mea, și ei greșesc.

Totul se schimbă

Unul dintre motivele pentru care în zilele noastre trebuie să te gândești în mod diferit la educație este că lumea în care trăiesc copiii tăi e foarte diferită de cea în care ai crescut tu și părinții tăi. Vom discuta pe larg despre asta în capitolele următoare, dar iată câteva dintre titluri.

Famiile se schimbă. Astăzi, în Statele Unite, doar 60% dintre copii trăiesc în familii în care părinții lor biologici sunt căsătoriți. Ceilalți 40% se găsesc în diferite alte situații: cu o mamă singură, cu un tată singur, cu bunicii, cu părinți de același sex, într-o familie amestecată sau în niciuna dintre cele de mai sus. Tendințe similare se manifestă în multe alte țări. Apropo, în caz că te întrebi dacă te poți considera părinte, dă-mi voie să clarific: date fiind aceste vaste schimbări sociale, pentru scopurile noastre a fi părinte înseamnă mai degrabă a îndeplini roluri specifice, decât a fi rudă de sânge. Poți fi părintele biologic al unui copil sau nu. Dar, oricare ar fi situația ta, dacă ești responsabilul principal de întreținerea casei și de bună starea unui copil, atunci ești părinte.

Copiii se schimbă. Din punct de vedere fizic, tinerii, în special fetele, se maturizează mai devreme ca niciodată. Ei se confruntă cu uriașe presiuni sociale din partea culturii pop și a social media, precum și cu un nivel înalt de stres și anxietate, din care o mare parte este cauzată de constrângerile din școală. Devin mai sedentari și, ca atare, mai puțin sănătoși. De exemplu, în ultimii 30 de ani, obezitatea la copii a crescut de peste două ori, iar la adolescenți de peste patru ori.

Munca se schimbă. Tehnologiile digitale perturbă multe piețe de muncă tradiționale și creează altele complet noi. Este aproape imposibil să prevezi ce fel de slujbe vor avea elevii de azi peste cinci, zece sau cincisprezece ani, presupunând că vor avea vreuna.

Întreaga lume se schimbă. Hai să recunoaștem, există schimbări tumultuoase care afectează întreaga planetă pe toate planurile: cultural, politic, social și al mediului înconjurător. Educația trebuie să țină cont de asta dacă vrea să-i ajute pe copii să progreseze, ce să mai zic de succes, într-o lume care se schimbă mai repede ca niciodată.

Evident, guvernele înțeleg unele dintre aceste lucruri și lucrează din greu în sălile de consiliu și camerele de votare încercând să controleze ceea ce se întâmplă în școli. Între timp, educația a devenit o problemă politică majoră, iar tu și copiii tăi sunteți direct vizati.

Care-i problema?

Timp de peste 30 de ani, guvernele de pretutindeni au pompat resurse încercând să reformeze educația și să ridice standardele în școli. Motivele lor sunt în principal economice. Dat fiind că tehnologiile digitale au transformat, în special, comerțul internațional și ocuparea forței de muncă, factorii de decizie politică au recunoscut că în sistemele de educație standardele înalte sunt vitale pentru prosperitate și competitivitate la nivel național. Și nu greșesc în privința asta. Pentru tine și pentru copiii tăi, problemele rezidă în strategiile pe care aceștia le adoptă pentru a „îmbunătăți” educația. În multe țări, există patru strategii principale: *disciplinele ȘTIM, testarea și competiția, academismul și diversitatea și alegerea*. În unele dintre ele, și cu

precădere în Statele Unite, există și o a cincea: *profitul*. La prima vedere, unele dintre aceste strategii de reformă pot părea că au sens. În practică însă, adeseori ele au avut consecințe nedorite pentru mulți tineri și familiile lor.

Disciplinele ȘTIM

În calitate de părinte, îți dorești pentru copiii tăi să se descurce bine la școală, să obțină o slujbă bună, care să se potrivească talentele lor și care să le ofere siguranță financiară. Guvernele își doresc ceva similar pentru țară, doar că nu se gândesc la copilul tău în particular; ele se gândesc la forța de muncă în ansamblu și la probleme mai stringente, cum ar fi produsul intern brut. Prin urmare, pun un accent deosebit pe disciplinele ȘTIM (știință, tehnologie, inginerie și matematică) în școli, având convingerea că acestea sunt cele mai importante pentru creșterea economică și pentru competitivitate. Argumentul lor este că economiile moderne depind în mare măsură de inovațiile din aceste discipline și că există slujbe bune pentru cei cu calificări adecvate.

Disciplinele ȘTIM sunt importante în educație atât în sine, cât și din rațiuni economice. Dar economiile înfloritoare nu sunt create doar de oameni de știință, ingineri și matematicieni. Ele depind și de talentele antreprenorilor, investitorilor și filantropilor; în plus, ele înfloresc și prin munca designerilor, scriitorilor, artiștilor, muzicienilor, dansatorilor și actorilor. Apple este una dintre cele mai de succes companii din lume. Succesul ei nu s-a datorat doar inginerilor software și programatorilor, oricât ar fi ei de vitali, ci și oamenilor din multe alte discipline: literatură, muzică, film, marketing, vânzări și multe altele.

Preocuparea pentru disciplinele ȘTIM a condus la reducerea programelor de arte și științe umaniste în școli, programe la fel de importante pentru dezvoltarea echilibrată a copiilor tăi și pentru vitalitatea comunităților și economiilor noastre. Această tendință transmite copiilor tăi un mesaj înșelător, și anume că, dacă nu se simt confortabil în aria disciplinelor ȘTIM, lumea nu are nevoie de ei, pe când ea, de fapt, are.

În 2011, Farkas Duffett Research Group (FDR) a realizat un sondaj național la care au participat 1 000 de profesori, de la clasa a III-a până la clasa a XII-a, din școli publice din Statele Unite.³ Scopul său a fost să adune informații despre comportamentul profesorilor și practica la clasă. Chestionarul le cerea profesorilor să ofere detalii despre ceea ce se întâmpla în clasele și școlile lor: cum se desfășurau orele, modul în care testarea de stat le afecta munca, precum și care părți din curriculum primeau mai multă atenție și care mai puțină. Potrivit majorității profesorilor, școlile restrângeau materiile din programă, direcționând timpul de instruire și resursele către matematică și artele limbajului (citire, scriere și abilități de comunicare), reducând în același timp partea de arte, muzică, limbi străine și științe sociale. Toți elevii păreau a fi afectați. Sondajul sugera că școlile primare erau cele în care curriculumul se restrângea cel mai mult.

Bob Morrison este fondatorul Quadrant Research și o autoritate de prim rang în Statele Unite când vine vorba despre impactul politicilor publice asupra alocării resurselor pentru arte în școli. El spune că una din consecințele la care asistăm ca urmare a concentrării intense pe pregătirea pentru teste a elevilor este un declin atât al excursiilor școlare, cât și al programelor generale în domeniul artelor. Când au fost întrebați de ce, motivul invocat într-o proporție covârșitoare de către administratorii școlilor a fost lipsa de timp.⁴

Majoritatea profesorilor considerau că un curriculum extins este esențial pentru o bună educație. Cei mai mulți dintre ei erau de părere că testele statale la matematică și artele limbajului au condus la restrângerea programei școlare și că regimul testării a generat schimbări profunde în predarea de zi cu zi și în cultura școlii. Potrivit profesorilor, accentul pus pe matematică și artele limbajului în detrimentul altor discipline a avut și alte efecte. Nouă din zece profesori au spus că, atunci când o disciplină este inclusă în sistemul testării de stat, școlile o iau mult mai în serios. Doi din trei au spus că era mai ușor să obții bani pentru tehnologie și materiale folosite la disciplinele care sunt supuse testării.

Mulți pedagogi și susținători ai unor abordări mai echilibrate în educație militează pentru extinderea disciplinelor ȘTIM, astfel încât să includă și A-ul, de la arte: ȘTIAM. Eu unul mă bucur foarte tare că fac acest lucru. Școlile ar trebui, de asemenea, să găsească loc și științelor umaniste: așadar ȘTIAUM? Dar cum rămâne cu educația fizică? Înțelegeți problema. Răspunsul este să ai o concepție adecvată, eliberată de acronime, asupra educației copiilor și asta este ceea ce ar trebui să cerem cu toții.

Testare și competiție

Decidenții politici de toate culorile subliniază necesitatea de a ridica standardele în școli. E greu să combați această ambiție. De ce le-ar coborî? Metoda aleasă este de obicei administrarea în masă a testelor standardizate, cel mai adesea sub forma unor chestionare cu răspunsuri multiple. Răspunsurile sunt prelucrate cu ușurință de scanere optice și generează fluxuri de date simplu de compilat în grafice comparative și clasamente. În

concordanță cu accentul pus pe disciplinele ȘTIM, aceste teste sunt în special la matematică, științe, scris și citit.

Testarea cu miză mare a fost menită să stimuleze standarde înalte în educație. În schimb, ea a devenit o cultură anostă, care îi demoralizează atât pe elevi, cât și pe profesori. În anii 1980, elevii de liceu din Statele Unite se puteau aștepta să dea câteva teste în fiecare an. Nu mă refer la lucrări de control ocazionale, ci la teste care aveau drept consecință trecerea dintr-o clasă în alta, terminarea liceului sau posibilitatea de a urma un colegiu și care anume. Acum se pot aștepta la o serie aparent nesfârșită de teste, ani de-a rândul, începând din școala primară (ba uneori chiar de la grădiniță), care pun tot mai multă presiune atât asupra lor, cât și asupra a ta. Motivul pentru care sunt numite teste cu miză mare este că rezultatele copilului tău sunt folosite pentru a alcătui un clasament al școlilor, iar acesta poate influența salariile profesorilor, mărimea fondurilor alocate școlilor și chiar dacă acestea sunt finanțate sau nu.

Anya Kamenetz este o autoare și jurnalistă americană interesată în mod special de educație și, în același timp, părinte. Ea confirmă mizele enorme ale testelor anuale standardizate din școlile publice. Testele-bulă, respinse aproape peste tot, scrie ea, „sunt folosite acum pentru a decide nu numai soarta elevilor individuali, ci și a profesorilor lor, a școlilor, districtelor și sistemelor educaționale ale întregului stat, chiar dacă aceste teste au o validitate redusă atunci când sunt aplicate în felul acesta”. Întrucât ele determină eligibilitatea pentru promovare și absolvire, „acest lucru exclude un mare număr de elevi minoritari, pe cei săraci, pe cei care nu sunt vorbitori nativi de engleză și pe elevii cu dizabilități de învățare. De asemenea, sunt folosite și ca etaloane de performanță pentru profesori, cărora li se poate refuza promovarea, ba chiar pot fi concediați în funcție de scorurile elevilor lor. Școlile care nu reușesc să obțină

scorurile cerute la testări sunt sancționate, își pierd conducerea sau se închid, așa că districtele și statele trebuie să dea testele și să urmeze regulile, altfel pierd miliarde de dolari din ajutorul federal pentru educație”.⁵ După cum spune ea, acestea sunt singurele efecte evidente și directe ale testării. Efectele indirecte ale evaluării școlilor noastre pe baza acestor cifre se propagă în societate.

Obsesia testelor transformă multe din școlile publice, „în care sunt înscriși nouă din zece copii americani, în locuri triste. Evaluarea pe baza criteriilor de referință, examenele practice și testele cu rol diagnostic ridică numărul testărilor standardizate până la 33 pe an în unele districte. Educația fizică, artele, limbile străine și alte subiecte vitale sunt eliminate în bloc în favoarea aprofundării disciplinelor de bază testate. În districtele sărace, timpul alocat predării pentru teste poate chiar să înlocuiască celelalte activități de care elevii au nevoie cu disperare”.⁶

Există o competiție tot mai mare pentru locuri în anumite școli și colegii, iar rezultatele testărilor sunt cele care stau, de obicei, la baza deciziilor celor care fac selecția. Elevii aud de la o vârstă tot mai fragedă că a te descurca bine la teste este cheia către cariere de succes și că până și o mică gafă poate fi dezastuoasă. Greșește la un test și nu vei mai putea intra în programul de plasament avansat. Iar dacă nu urmezi programul ăsta, colegiile de elită n-or să te bage în seamă. Și dacă nu ești acceptat la un astfel de colegiu, poți să uiți de un loc de muncă decent și bine plătit. Sunt foarte multe lucruri greșite în acest mesaj, dar tinerii îl primesc zilnic din partea școlii și adesea chiar și din partea părinților.

Cultura testării a absorbit miliarde de dolari din banii contribuabililor, fără nicio îmbunătățire reală a standardelor. Nivelurile de performanță la matematică, științe și citire-scriere nu s-au schimbat mai deloc, după cum nu s-a schimbat nici

locul ocupat de Statele Unite la aceste discipline la nivel internațional. Între timp, însă, testările au generat un stres enorm pentru tine, copiii tăi și profesorii lor. Apropo, profesioniștii din domeniul științelor, tehnologiei și matematicii sunt și ei îngrijorați că această cultură a testării distruge bucuria și creativitatea elevilor, inclusiv la disciplinele lor.

Academism

În reforma educației, accentul principal se pune pe ridicarea standardelor ce vizează tipurile de abilități academice necesare pentru a obține o diplomă universitară. Guvernele încurajează cât mai mulți oameni posibil să meargă la colegiu, presupunând că absolvenții acestora au calitățile de care mediul de afaceri are nevoie și că sunt mai potriviți spre a fi angajați decât cei care nu au urmat un colegiu.

Strategia poate părea bine gândită, dar nu funcționează. O diplomă de colegiu nu mai reprezintă garanția unei slujbe bine plătite, în parte pentru că foarte mulți oameni au acum o astfel de diplomă. Dar nici oamenii de afaceri nu sunt prea fericiți, ei fiind, de fapt, cei pe care politicienii încearcă să îi mulțumească. Dată fiind rapiditatea cu care lumea muncii se schimbă, angajatorii spun că au nevoie de oameni flexibili, care, chiar în absența unei pregătiri speciale, se pot adapta la sarcini și provocări noi; au nevoie de oameni creativi, care pot veni cu idei pentru produse, servicii și sisteme noi; și au nevoie de jucători de echipă care pot colabora. Se plâng că mulți tineri cu calificări academice convenționale nu sunt adaptabili, creativi sau jucători de echipă. Păi de ce ar fi? Au petrecut ani întregi în școală învățând că sistemul testării constante răsplătește conformismul, docilitatea și competiția.

Aceasta nu este doar o problemă americană. În 2016, Forumul Economic Mondial a publicat un raport referitor la deprinderile esențiale de care vor avea nevoie lucrătorii din toată lumea în anul 2020: creativitate, flexibilitate, colaborare, lucru în echipă și inteligență emoțională.⁷ Forumul recunoștea că aceste deprinderi trebuie cultivate în procesul de educație. În plus, accentul pus pe testele academice a dus la eliminarea cursurilor vocaționale, care erau o cale importantă spre un loc de muncă pentru mulți tineri ale căror interese și capacități sunt acum neglijate în școli.

Diversitate și alegere

A existat o vreme când părinții nu puteau face altceva decât să-și dea copiii la școala publică locală. Acum poți alege între școli publice, private, de tip charter, pentru profit, virtuale, magnet sau alternative, precum și pentru școlarizarea acasă ori deșcolarizare. Pe lângă asta, s-ar putea să locuiești într-un district care aplică o schemă voucher. În sine, școlile care oferă alternative la educația publică pot să fie bune sau nu, dar efectul general al finanțării a dus la drenarea resurselor din sistemul public și la scăderea posibilităților de alegere pentru mulți părinți. Să luăm schemele voucher, de exemplu.

Câteva state din SUA și unele țări din Europa au experimentat sistemele voucher. Decât să dea bani publici școlilor pe baza numărului de elevi pe care îi au, banii pentru fiecare elev sunt dați părinților sub forma unui voucher. În teorie, poți să alegi la ce școală vrei să meargă copilul tău și să dai voucherul acelei școli. Ideea este de a încuraja competiția între școli, presupunând că posibilitatea oferită părinților de a alege va duce la ridicarea standardelor în general. La prima vedere, aceste

scheme sunt atractive pentru părinți. Dacă nu-ți place cum arată școala publică locală la care ar urma să meargă copilul tău, poți să-ți folosești voucherul pentru a-l da la o școală diferită sau la o școală charter ori privată. În practică însă, schemele voucher nu au funcționat așa.

Școlile au un număr limitat de locuri, iar cele mai populare dintre ele au devenit rapid suprasolicitate. Când au prea mulți solicitanți, școlile populare fac, de regulă, unul dintre următoarele lucruri: stabilesc criteriile specifice de selecție – de exemplu scoruri la teste sau caracteristicile familiei – care măresc șansele copilului tău de a fi acceptat sau organizează o loterie la care ai la fel de multe șanse să câștigi ca oricare altul. Dacă nu câștigi, rămâi probabil cu aceeași școală publică locală, care s-ar putea să aibă acum mai puțini bani din cauză că fondurile au fost epuizate de sistemul de vouchere.

Să le oferi părinților posibilitatea de a alege între școli poate părea admirabil. În practică însă, alegerea este, adeseori, mai degrabă aparentă decât reală.

Profit

Învățământul public este scump, iar guvernele celor mai multe țări acceptă acest lucru. Altele însă, mai ales în Statele Unite și în Anglia, nu o fac, și par angajate în desființarea sistemului public de educație prin deschiderea lui către interesele corporatiste. Prin urmare, educația a devenit o piață tentantă pentru companiile mari, cu lanțuri de școli pentru profit, platforme tehnologice noi, mii de aplicații și nenumărate dispozitive, toate fiind vândute pentru profit cu promisiunea unor rezultate mai bune, realizări mai înalte și un succes mai mare pentru copilul tău. Evident, unul dintre obiectivele politicilor

guvernamentale este să mute povara cheltuielilor pentru educație din buzunarul public la întreprinderile private. Această operațiune are același rezultat ca în alte piețe axate pe profit: întreprinderile rentabile reușesc, cele neprofitabile, nu. Problema care se pune este dacă tu consideri că educația de calitate poate fi garantată de un preț și dacă ești de acord cu ideea că tipul educației propriului copil poate fi calculat într-un bilanț privat.

Jeșit din cursă

Pe măsură ce toate aceste strategii de reformă se ciocnesc una de alta, vârtejul pe care îl produc creează probleme pentru mulți tineri și familiile lor, însă părinții, în mod individual și colectiv, pot avea un rol important în contracararea lor. Pentru unii tineri, aceste probleme sunt în mod special dăunătoare.

Numărul tinerilor care nu termină liceul este îngrijorător de mare. În Statele Unite, aproximativ unu din cinci elevi care încep clasa a IX-a nu absolvă liceul. Altfel spus, în fiecare an peste un milion de tineri părăsesc școala înainte de a absolvi; asta înseamnă aproximativ unu la fiecare 26 de secunde. Numărul este mult mai mare în anumite regiuni și districte. Numărul variază de la an la an, dar ca o indicație a nivelului, o analiză publicată în 2016 a descoperit că orașul Albany din Oregon avea cea mai scăzută rată de absolvire din țară, doar puțin peste 50% dintre elevii de liceu absolvind la timp. (Cea mai înaltă rată de absolvire a fost în Sherman-Denison, Texas, unde aproape 95% dintre elevi au absolvit liceul.)⁸ Evit să spun că *abandonează școala*. A spune despre acești tineri că abandonează școala sugerează că ei au eșuat în cadrul sistemului. Cu

astfel de cifre, probabil este mai corect să spunem că sistemul a eșuat în cazul lor.

Uitați o clipă de procente și gândiți-vă la oameni reali și la familiile lor. Fiecare individ are propriile motive să renunțe la școală înainte de absolvire. Sărăcia poate fi un factor. Altul poate fi faptul că locuiești cu un singur părinte care are câteva slujbe și prea puțin timp pentru a se implica în educație. Se estimează că în Statele Unite mai bine de o treime dintre tinerii sub 18 ani trăiesc cu un părinte singur. Sarcina în rândul adolescențelor poate fi un alt motiv. Doar 40% dintre mamele adolescente termină liceul. Acest trend tinde să se repete: doar în jur de două treimi din copiii născuți de mame adolescente ajung, la rândul lor, să termine liceul.⁹

Există o sumedenie de posibile motive pentru a abandona liceul, însă pentru mulți dintre cei care o fac, senzația de presiune și plictiseală constituie una dintre cauze. Când copiii sunt puși să stea în bănci toată ziua, făcând muncă de birou de nivel inferior pentru un test ce pare inutil, nu-i de mirare că devin anxioși sau dezinteresați. La fel ai deveni și tu. Testarea este un factor, dar unii elevi nu se descurcă atât de bine pe cât ar putea din cauza modului în care funcționează de regulă școlile. Nu doar *ce faci* în educație poate îndepărta elevii, ci și *cum faci*.

Loc pentru schimbare

Există multe școli minunate și mulți profesori extraordinari care lucrează în ele. Dar, de asemenea, asupra lor se exercită și uriașe presiuni politice, care pot distorsiona educația pe care chiar și cele mai bune dintre ele își doresc să le-o ofere copiilor